

Ennek a számnak az ára 4000 korona.

Negyvenhatodik évfolyam.

5. szám.

Debrecen, 1926 január 30.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A kétszerkettő.

II.

A számadás, a szónak betűszerinti értelmében, bizonyos számok átadását jelzi. A számadásban bizonyos megbízás értelme is benn van. Aki nek átadok, azt meg is bízom bizonyos ügylettel, de egyben bizalmamat is kifejezem benne. S így a megbízott és megbízó között kettős összeköttetés létesül: anyagi és erkölcsi. A szám is kettős értékű: alaki és tárgyi. Alakja az értékjelzés, tárgya a vonatkozó dolog. De különös, még mindig kettős jelentéssel dolgozunk, mert a szám alakja is kettős jelentőségű: valami pénz, ez a képzelt érték, a másik: a megfogható anyag. De a megfogható anyag is kettős: önmagában mozdulatlan nulla és csak hatásában nyer értéket. Még folytathatnám ezt a kettőséget, de már abba hagyom s a végeredményt állapítom meg ez okoskodásból, azt t. i., hogy a számadás legközvetlenebb tárgyának gondolt valami, nem a pénz, nem is az a tárgy, melynek értékét jelöli. A pénz csupán értékjelző, mint a méter, vagy liter. Az igazi érték: az ember életére ható eredmény. Az az alkotó erő, mely általában, minden életet fenntart, fejlődésre segít s végső céljaként az emberi életet szolgálja, erre van hivatva. Így jutunk azon evangéliumhoz, mint örvendetes üzenethez, hogy az egész anyagi világ az emberért van, él és munkál. És ezt az életigazságot találja a tiszta természettudomány is, megfogható tapasztalatok alapján. a földtől az égig való kutatásaiban. Ezt a kétszerkettőt óhajtom én felmutatni — a kétszerkettő nyomán.

Az égbevezető Jákób-lajtorjának alsó foka kétségkívül az anyag, emberi életünk testi része. Miből épül? Hogy épül? Itt kell megállapítani a kétszerkettőt, a számadást. Krisztus urunk elég gyakran utal a testi élet szükségére. Az apostoli levelekben, főként Pálnál is találunk bőséges utalásokat; aztán az apostok cselekedetek könyvében, — az anyagi élet szükségletei, szegények gondozása, jótékonykodások, gyűjtések, kellő figyelembe vételnek. Megható jeleneteket láthatunk, olvashatunk e tekintetben az Élet Könyve lapjain. Hát bizony,

nemcsak a kereskedők, üzerek, pénztárok találmánya, létföltétele a számadás, a kétszerkettő, hanem egy lépcső istenországa felé is. S ha mi nem állunk látó lélekkel a földi táplálékosztó asztala mellé, bizony nem ma találták fel, hogy „kenyér nélkül Herkules is elgyengül“. Aztán elibénk meredezik egy nagy isteni törvény: a föld belsejéből annak színén keresztül fel, a levegő is telve van, az ember anyagi életét tápláló erővel. De nem kívánhatjuk, hogy az adományozó Isten, angyalival süttesse meg még kenyerünket is s reánk csak a lenyelés nagy terhe nehezedjen. Az anyagiak gondozása is egyik Istenhez vezető út. Számon tartani mindama földi javakat, melyek a gyülekezet fenntartó és erősítő oszlopai. Hogyan lehet ezeket ki- és előhozni, hogy teremjen „néhány harmincannyit, némely hatvanannyit, némely pedig százannyit“! (Az én házi kertemben kelt egy szál gabona, elég dúsán, sajnáltam kivágni, sőt gondoztam, kissé feltöltöttem tavasszal, megbokrosodott és kihozott többet 100 kalásznál, teljesen kifejlett 88 kalász, melyet kidörzsölvén, megmértem gyógyszerész pontos mérlegén, csodaszép szemek, 168 grammot nyomott. Eltettem a bokorszalmát tövestől, ma is megvan.) S minden anyaggal így tehetünk, mely lábunk alatt és felett termelésre vár. A számadás számjegyei erre világítanak. Felséges paradicsom ma is a föld; de csak Istennel és Isten lelkének bennünk munkáló erejével. Ezt az erőt kell belevinni minden anyagba, a mi kezünk alatt és körülünk van s arról adni számot, miként alakultak, növekedtek, hatottak körülünk és általunk?

S itt jövünk a számadás, a kétszerkettő igazi lényegére. A kiinduló pont a biblia azon megállapítása, hogy a rajtunk kívül levő minden létező értünk és javunkra teremtett s ez az életcélja a moszattól a cédrusig, az egysejtű kezdettől az állatok királyáig, a porló közettől a ragyogó gyémántig. — hogy az emberi életet segítse, emelje Isten országába. És amit művelődésnek, civilizációnak nevezünk és tartunk, egyenes és hullámos vonalaiban nem egyéb, mint a rajtunk kívül levő világ életmozgását hozni be a magunk testi és lelki világába segítő erőül. Az egyszerű táplálkozástól a szellemi és erkölcsi élet magasságába

fel. minden anyagnak az emberig és az emberen át kell menni. hogy mintegy repülésre segítse a végtelenség felé. És ez nem poézis és képzelgés, hanem mindennapi tény.

A gyülekezeti élet tehát ilyen kétszerkettő eredménye. Hogyan értik?, hogyan gyakorolják ez isteni élettörvényt a gyülekezet egyháztestületi életében? Hogyan segítik elő a gyülekezet egyháztestületi célját?... De itt meg kell állni, mert ez az egyháztestületi cél nem eléggé világos és tiszta. Közönséges felfogás szerint abban áll, hogy legyen egy épülete, templom név alatt, hova a testület minden tagja jogosított bemenni bizonyos harangjelzésre s résztvenni a közös éneklésben, közös hallgatásban, ha akar. Ha nem?... hát úgy is jó. Erre megfelelő rovatok vannak a látogatási jegyzőkönyvben. Aztán legyen egy másik épület, hova gyermekek járnak. Ez az iskola. Ha rendszeren járnak, rendszeren leckéznek, évenként levizsgáznak: — ez is számadás alá esik s eredményt is jelez. Aztán vannak épületek, melyekben az egyház hivatalos munkásai laknak, hogy ezek ts rendszeren vannak-e?... Ez is számadás alá jön. Csak még egyet. Az épületek fenntartására s a tisztai fizetések teljesítésére szolgáló alapvagyonok, akár ingatlanokban, akár egyházi adózásban, elég jövedelmet adnak-e?, befolyanak-e? Újabb célkitűzés az ú. n. belmisszió, amely tulajdonképpen egyházi törvénykönyvünkben, lelkész-tanító-presbitérium, sőt egyháztagok teendőjeként, ki van nyomtatva pontrólpontra. Erről azonban kevés vizsgálat és számadás esik. A vizsgálat és számadás általában irodai dolgokra s némi ténybeli megállapításokra vonatkozik. Az élettől vajmi kevés közük és összeköttetésük van.

A templombajárás? Dehogy is jut eszembe ennek buzgóságát lekicsinyelni, valamint elmaradását közönyösen venni! E helyett rá teszem a Krisztus mérlegére, amint ő méri meg Máté 7¹⁵⁻²³, jóformán összefoglalása a hegyi tanításnak. A másik Lukács 10²⁵⁻³⁷, ahol a választott szentségek elé helyezi a lenézett Samáriait. De a legnagyobb értékmegállapítás Máté 25³¹⁻⁴⁶. A nagy kétszerkettő! És az iskolázás? Statisztikai adatok öszszegezése.

Az élet pedig hullámszik és folyik a magaásta medrében!...

Andrássy Kálmán.

Tárca

Emlékezés Gyulai Pálról.

— Részlet dr. Kardoss Albert előadásából. —

Tudvalevő, hogy Gyulai Pál jeles költő, kiváló novella- s rajzíró volt, nem is szólva arról, hogy körülbelül 55 évet töltött (tanárkodással) a kolozsvári református gimnázium, a budapesti szini akadémia és a budapesti tudományegyetem katedráin. Egyik életképe, a *Hadnagy uram*, egyik

balladája, a *Pókainé*, Petőfi életképeinek és Arany balladáinak a népszerűségére emelkedett, elbeszélései közül *Egy régi udvarház utolsó gazdája*, rajzai közül *A vén színész* a magyar szépirodalomnak (e nemű) legjobb termékei sorában foglal helyet, de legyen szabad nekem a mai ünnepi alkalommal minderről hallgatni s csak Gyulairól, a kritikusról beszélni.

Ha a nagy kritikusok irodalmi működését vizsgáljuk, hamar megállapíthatjuk, hogy sok egyéb kelléken kívül főképp két sajátság teszi őket hivatásuk igazi mestereivé: *éles ész és erkölcsi bátorság*. Gyulaiban is a világos stíluson, a szellemes, gúnnyal vegyített előadáson, a vitalkozó készségen kívül főképp az *éles ész és erkölcsi bátorság* kelti föl csodálkozásunkat (amely kettő ritka magas fokon egyesült benne).

Közönségesen az a vélemény, hogy a kritikus ész leginkább a hibák felismerésében, a hiányok feltárásában nyilvánul. Kétségtelen, hogy Gyulai ezzel a tehetséggel a legnagyobb mértékben meg volt áldva. Elméje a villám sebességével és erejével hatolt be egy-egy költői műnek a legbensőjébe: az erőszakolt rím rögtön megütötte a fülét, az oda nem illő szó bántóan szúrta a szemét, a kifejezés homálya ingerelte világos értelmét, a magyartalanság sértette csodásan eleven s ép nyelvértékét, a szerkezeti aránytalanság (zavarta írói szemmértékét), a befejezetlenség beleütközött formaszerezetetébe.

De a jó, a nagy kritikusnak rendelkeznie kell az érték, a szépség felfogásának és kimutatásának a tehetségével is. És Gyulai ezzel is bizvást dicsekedhetett. Szeme, ez a csodálatosan csillogó szem, amelyről Eötvös Károly oly érdekes leírást ad „*Utazás a Balaton körül*” c. művében, éppen úgy be volt rendezve a fénysugarak befogadására, mint az árnyékba, a sötétségbe való behatolásra. Petőfit már életében és főképp közvetlenül halála után égis magasztalták, de hogy miben áll költői nagysága, mivel gazdagította a magyar lírát, mi emeli őt világirodalmi magaslatra, azt Gyulai fejtette ki először ő tette tudatossá az eddig szinte öntudatlan magyar közönségben.

Még nagyobbak és meggyőzőbbnek mutatkozik Gyulai kritikai ereje, mikor homályba boriított értékeket akar napfényre hozni, mikor mellőzött irodalmi kincseket kellett méltó polcra emelni. Bánk bán tragikumát ő mutatta ki legvilágosabban, Katona Józsefben csak azóta gyönyörködhetünk teljes elismeréssel, mióta Gyulai bevilágított e zordon és magános nagyságunknak legbelsőbb rejtekébe is.

Szóval Gyulai neemcsak negatív, hanem pozitív irányú kritikus is, és szinte eldönthetetlen, hogy miben áll nagyobb érdeme, abban-e, hogy tömördek talmi aranyat, sok hamis gyémántot összetört, számos lidércfényt eloltott, számtalan fűzfásipót elhallgattatott, vagy abban, hogy rejtett költői kincseket, régi drágaköveket kifényesített, igazi költői lángokat felgyújtott és megszólaltatott művészi lantokat. Gyulai legalább annyit használt a magyar irodalom kertjének illatos és pompázó virágok ápolásával, mint kisebb-nagyobb gyomok és burjánok irtásával.

Az éles észnél nem kisebb értékűen lakozott Gyulaiban az erkölcsi bátorság. Ez egyenes örökségkép szállott rá a magyar kritika megteremtőiről, Kölcseyről és Bajzáról és ez a lelki sajátság végigkísérte őt több mint félszázados kritikai pályáján kora ifjúságától késő vénységéig. Ez az erkölcsi bátorság abban nyilvánult, hogy mindenről és mindenkivel szemben kimondta a maga véleményét, kimondta, mint valami Mr. Sansgène, fenntartás, kerülgetés nélkül, ellenféltől nem féve, barátot nem kímélve, hatalmasoknak nem udvarolva s főképp a tömegeknek nem hízelegve. Micsoda tekintély volt például annak idején Toldy Ferenc, a magyar irodalomtörténet atyja, (amikor Gyulai megindult a kritika mezején), s a fiatal Gyulai mégis szembezártta vele, hogy Petőfit oda ültesse a Toldy által költőkirálynak kikiáltott Vörösmarty mellé, sőt le! Micsoda hatalom volt az 50 es években a pesti fiatal írók hada, Lisznyai Kálmán, Zalár (Hiador) és társai s Gyulai mégis ellenük fordult, hogy szédítő lármájukból kijózanítsa a megbódult közönséget! Milyen jó barátság fűzte Gyulait Szász Károlyhoz, de azért keményen megleckézteti, mikor Szász Károly a kritika szabadságát korlátozni akarta! Gyulai mindennapos volt Pulszky Ferencnek, a Nemzeti Múzeum igazgatójának, a híres régésznek a házában, de azért a legélesebb irodalmi harcokba becsatkozott vele, valahányszor Pulszky belekontárkodott olyan irodalmi vagy tudományos kérdésekbe, amelyekhez csak félig értett.

Aki a teremtés kohójából így került ki, ilyen éles ésszel és ennyi erkölcsi bátorsággal, annak folytonos harcban kellett állani, akárcsak egy régi végbeli magyar vitéznek, akinek a jó sors éles kardot adott a kezébe és harci bátorságot a szívébe. Azonkívül Gyulai hivatást is érzett magában, irodalmi küldetést; érezte, hogy ő hivatva van a magyar irodalmat az elfajulástól megóvni, hogy ő küldetve van a magyar közönséget a nemes költői ízlés, a józan irodalmi belátás útjain vezérelni.

*

Küldetésének teljesítésére kritikusi pályája kezdetén mutatkozott a legsürgetőbb alkalom. A forradalom után, alig hogy a szörnyű szerencsétlenségéből felocsudott a nemzet, a Petőfi-utánzók éktelen lármája töltötte be az irodalom berkeit, az álnépiesség (jobban mondva a túlzó népiesség) burjánjai lepték el a költészet mezejét.

Hetven évvel ezelőtt vitta Gyulai ezt a herkulesi harcot az akkori magyar folyóiratokban és hírlapokban (Új Magyar Múzeum 1854, Budapesti Hírlap 1855 és Pesti Napló) s ezek a kisebb-nagyobb tanulmányok ma is olyan frissek, olyan elevenek, akkora harci hev lobog és annyi szellem és ötlet szikrázik bennök, hogy lehetetlen azokat mély érdeklődés és igaz gyönyörűség nélkül olvasnunk, habár ellenfeleit, annak a kornak a nagyságait, a hírességeit ma már névről is alig ismerjük. Gyönyörűségünkbe azonban belevegyül egy fájdalmas sóhaj. Fájdalmasan kérjük magunktól, hogy mikor 15—20 évvel ezelőtt megismétlődött az irodalmi utánzásnak ez a beteg jelensége, mi-

kor az izléstelen, a szertelen, sőt mi több, az értelmetlen *Ady-utánzás* éveit éltük, miért is nem adott akkor is nekünk egy második Gyulai Pál, aki (a mi korunkban) elvégezte volna az irodalmi tisztogatás, az izlésbeli orvoslás heroikus munkáját, elvégezte volna úgy, mint az első Gyulai Pál, aki a szennyes vízzel együtt nem öntötte ki a gyereket a fűrésztől teknőből.

*

A 60-as évek közepén, alig tíz évvel a Petőfieskedők szétverése, a sallangos népieskedés visszaszorítása után egy új áramlat indul meg, amely szakít a népiességgel, még a nemzetihez sem marad hű, amely ismét uralomra juttatja a nyugati versformákat és tárgyat és mindenünnen szívesebben vesz, mint a magyar múltból és jelenből. Az új romantikus iskola ez, amelynek követői leginkább a dráma terén érnek el költői eredményeket, de főképp zajos külső sikereket. Gondoljunk Rákosi Jenő „Aesopusára”, Dóczi Lajos „Csókjára”, Csiky Gergely „Jóslatára” és „Ellenállhatatlan”-jára, amelyek az ókori Görögországból, a középkori Spanyolországból, vagy egyáltalán meg sem határozható helyről és időből vették tárgyukat s amelyekben (akár a személyek jelleme, akár a verselés) alig mutatnak valami magyar vagy nemzeti vonást. Mikor ez az irodalmi irány nagyon is divatos, mondhatni járványossá lett, ismét Gyulai emelte föl a szavát és figyelmeztette a különben tehetséges költőket, hogy világjáró vándorlásukból téjenek vissza a magyar földre, a képzelet légváraiból szálljanak le a valóság házái közé. Szava most sem hangzott el hatástalanul, mert Rákosi is, Dóczi is, de főképp Csiky irányt változtatnak. Így történt, hogy Gyulai, aki az 50-es években a túlzó népiesség ellen harcolt, később azokat a költőket támogatta, akik részben az ő hatása alatt távolodtak el a népiestől, de annyira eltávolodtak, hogy majdnem nemzetközieseké váltak.

*

Leghosszabb és gyakran meg-megújuló harcot folytatott Gyulai a Jókai-láz, a Jókai-mámor, a Jókai-imádat ellen. Nagyon tévednek és méltatlanul vélekednek Gyulairól azok, akik ebben a harcban nemtelen rugókat keresnek, mintha Gyulai kicsinyelte volna Jókai nagyságát, irigyelte volna dicsőségét, sokallotta volna anyagi sikereit, mintha személyében is gyűlölte volna. Mindez és főképp az utóbbi annyira nem áll, hogy a legegésebb kritikák után sem szakadt meg közöttük a személyes jó viszony. Gyulai nem nézhette szólanul, hogy a közönség vakon imádja Jókait, és hogy talán még szerelmesebb hibáiba, mint érényeibe. E hibákat igyekezett mindannyiszor kimutatni, valahányszor a Jókai-láz nagyon is magasra felszökött. De a viláért sem hunyta be szemét Jókai lángelméjének fénysugarai előtt; váltig hangoztatja, hogy ő a legkellemesebb, a legmagyarosabb elbeszélőnk, hogy humorával s egyéb kedvességeivel méltán ragad el bennünket, hogy apróbb elbeszéléseiben sokszor tökéleteset ad és hogy nagy műveiben és a mellékalakok rajzában szinte utólrhetően. De viszont látja Jókainak,

*

irodalmi egünk napjának számos szinfoltját, látja és láttatja, hogy Jókai képzelete nem ismer korlátot és szinte szándékosan repül túl nemcsak a valóság, nemcsak a valószínűség, hanem a hihetőség határain is, hogy főhőseit elrajzolja, hol emberfölötti magasságra emeli, hol emberalatti mélységre süllyeszti őket, hogy Jókai termékenység már az iparszerűséghez közeledik, hogy mikor történeti vagy irodalomtörténeti tárgyakhoz nyúl gondatlanságával, vagy pontatlanságával elferdíti a kort és a kor élő szereplőit.

Negyven évig foyt a harc Gyulai és Jókai. jobban mondva a Jókai tábora között. Mert meg kell vallani, hogy Jókai e hosszú háborúban sohasem állt ki a sikra. Nem védte magát és viszonttámadást sem intézett Gyulai ellen. Ez mindenestre szép és nemes vonás volt nála; az is érthető, hogy Gyulai hibáztatása, feddése nem sokat fogott rajta. Jókai azok közé a sajátos költői egyéniségek közé tartozott, akiken a kritikusok sem sem nem javíthatnak, sem nem ronthatnak. Jókai ment a maga útján, óriási erényeit megőrizve és elég nagy hibáit meg nem változtatva. S ez talán szerencséje a magyar irodalomnak, mert ha Gyulaira hallgatva, igyekszik hibáit elhagyni, kérdés, hogy vajjon egyik-másik erénye is nem ment volna-e veszendőbe. De azért nagy tévedés volna Gyulai hosszú hadakozását, számtalan Jókai-bírálatát kárba vesztettnak tekinteni. Mert a mértéktelen Jókai-lázt mégis csak visszazoritotta, mert mégis csak ő tanította meg a magyar közönséget Jókainak helyes megítélésére, valamint arra, hogy Jókai mellett vannak a magyar irodalomnak más nagy értékei is, akiket meg nem becsülni, avagy éppen mellőzni még Jókai kedvéért sem szabad.

„Fonó-esték.”

Nem is hinnők, hogy az emberi élet legegyszerűbb tevékenységei is mennyire komplikáltak. Gondoljunk csak egy vándorlegényre, ki — mondjuk — a mezőkön keresztül igyekszik a legközelebbi faluba. Anélkül, hogy tudná, állandóan két irányból őrzi ellen lépéseit s minden mozdulatát kettős szempont irányítja. Egyik pillanatban a célt nézi, — a másikban az utat, mely feléje vezet. Ti-ztában van azzal, hogy ha csak előre, a távoli célra néz: megbotlik az első kőben, vagy elvágódik az összekúszált indák szövevényében. De azt is tudja, hogy ha csak lépéseit figyeli, — eltéveszti a célt, aminek elérését ki űzte magának.

Valahogy úgy vagyunk az eszme és a valóság, — vagy más szóval: az elmélet és a gyakorlat kérdéseivel is, — ha az előbbi a célt, az utóbbi pedig a célhoz vezető utakat jelenti.

Sokat vitatkoznak még ma is erről, — különösen a belmissziói munkásság terén, hogy melyik a fontosabb? Az elmélet-e, vagy a gyakorlat? Szükségtelennek tartom e vitatkozásokhoz, — hogy kinek az álláspontja helyesebb, — hozzákapcsolódnai, mert mindennél világosabban beszél a világ legegyszerűbb ténye: a vándorlegény esete. Az elmélet ép

olyan fontos, mint a gyakorlat, mert ez a kettő: ugyanegy dolognak két oldala s egyik a másik nélkül semmit sem ér. Az az elmélet, mely nem számol a gyakorlati lehetőségekkel s nincsenek gyümölcsei, — üres szalmacséplés csupán. Az a gyakorlat, mely nincs tisztában a céllal s útját nem világosítja meg az elmélet fénye = céltalan bolyongás ismeretlen mezőkön.

*

Tartoztam ennek megállapításával, midőn néhány szóval rámutatok gyülekezeti munkám egy önálló s egészen eredeti mozzanatára. Nem siettem vele, — megvártam míg elméleti kiszámításra a gyakorlat is ráüti a maga próbajegyét. Istené a hála, hogy ez már rajta van.

„Fonó-este“? Mi az? Egészen tipikus, — hogy úgy mondjam: stilszerű — falusi gyülekezeti munka. Minden csütörtök estén összegyűl 880 lelket számláló gyülekezetem asszony és leány serege — mintegy 80 résztvevő (10%) — az iskola nagytermében s míg kezökben serényen forog a rokka, pereg a guzsaly, — szívökben s ajkukon Istent dicséző zsoltárok születnek. Biblia-magyarázat, vallási és közismereti tárgyú előadások, új énekek tanulása, erkölcsnemesítő felolvasások, vallásos költemények szavalása, a heti világesemények megismertetése, közös eszmecserek teszik változatossá és közvetlenségében meleggé ezeket az összejöveteleket, melyeknek legszebb s talán legmeghatóbb jelenete a befejezés. amikor a munkában megfáradt kezek imára kulcsolódnak s a hazatérő sereg hálát ad Istennek az együtt töltött órák gazdag áldásáért.

Ez volna nagyvonalú rajza ezeknek az összejöveteleknek, mely lényegében megegyezik az eddig ismert vallásos-estélyek céljával, — de gyakorlati kivitelében lényeges különbséget mutat. Erről — Isten segítségével — majd részletesebben is szólni fogok; most csak annyit, hogy ez a különbség mindenekfelett abban a *bizalommegnyerésben, egyszerűségben és főként közvetlenségben* (szekták!) nyilvánul meg, ami a falusi gyülekezeti munka legnagyobb problémája. Itt elenyészik a „szószéki távolság,“ itt eltűnik a munka hivatalos színezete s ennek a közvetlen, bizalmas hangulatnak nem terhe, se nem járuléka, — de egyenesen feltétele a duruzsoló rokka s a pergő guzsaly halk muzsikája.

Családi összejövétel ez, hol együtt van a pásztor is a nyájjal. A földi pásztor s a lelkek nagy Pásztora. Itt megnyílnak a szívek s a testvéri szeretet melegében fürödnek a lelkek, Csak ez, — az „otthon“ érzetének ez a melegsége magyarázhatja meg, hogy a legelső este óta állandóan gyarapodik a résztvevők száma s anélkül, hogy kértem volna: önként ajánlották és hozták fel adományukat a világítás céljára s önként adózták meg magukat azzal, hogy a termet kitakarítják s a fűtéshez egy-egy darab fát hoznak. Sőt: szíves segítőtársaimmal együtt, — kik közül legnagyobb köszönettel és hálával Bordi Mihály szomszéd községi tanító úrnak tartozom, — men egetnem kellett már magamat, hogy kitérhessek — sok más elfoglaltságom miatt — a többszöri összejövetelek rendezése elől.

Ez a kényszerű „kitérés“ szomorúságot jelent egyfelől, de a kérés magában hordozza a pótolhatatlan lelki örömet. Sok mindent próbáltam már e téren, de idáig még nem jutottam el. Rendeztem előadásokat, ünnepélyeket, részt vettem iskolán kívüli népoktatásban, tartottam vallásos-estélyeket, de legtöbbször unottan s álmosan hallgató emberek, fegyelmezetlen hallgatóság s lassanként gyérülő közönség volt a jutalom. Miért? Lassanként rájövünk a szomorú titok nyí jára; én is és velem együtt mások is. Talán azért, mert „gyakorlatoztunk“ megfelelő elmélet nélkül s azt hittük, hogy a Kossuth-utcai templomban és a mi kis falucskáinkban tartott vallásos-estély tökéletesen egy és ugyanaz. Lekopiroztuk a várost s csodálkozunk azon, hogy fáradságos munkánknak nincs jutalma. Mert nem volt.

Az életnek vándora, ki ismeri a célt, mit elérni akar, — különböző utakon is megpróbálhatja azt megközelíteni. A kitaposott, széles országút helyett kereshet járatlan ösvényt is, ha ezen gyorsabban elérheti célját.

Egy ilyen járatlan ösvényre léptem rá a falusi gyülekezeti munka végtelen mezején s anélkül, hogy megbotlottak volna lábaim, tisztán látom a célt. Látom és örvendezve megyek előre. Gyertek velem, — próbáljátok meg ezt az utat ti is testvéreim, falusi lelkipásztorok s ne csak szívetekre, de a terem ajtójára is, hol rokkák peregnék s Istent dicsőítő zsoltárok születnek, írjátok fel a keresztyén élet legszebb törvényét: „Ora et labora!“

Tiszaszalka.

Kelemen Gyula.

Iskola

A megszünt máramarosszigeti jogakadémiáról.

A dr. Némethy Károly és dr. Ruffy Pál volt belügyi államtitkárok és dr. Némethy Imre szerkesztésében megjelenő „Magyar Közigazgatás“ c. hetilapból vesszük át az alábbi — a mi olvasóinkat is bizonyára érdeklő — közleményt:

„A Hódmezővásárhelyen működött máramarosszigeti református jogakadémia emlékkönyve.

Eszteendő hosszú sora óta szenved a megszagattott testű magyar nemzet. Hányszor éreztük az utolsó évek során a kiújuló sebeket, a beteg hazának testébe behatoló újabb és újabb fájdalmakat! A legégetőbb ezek közt, amikor a magyar kultúra régi végvárai töredeznek össze.

Elmenekültek virágzó, büszke egyetemeink, gazdag multú jogakadémiáink. Ezek között 1921-ben a máramarosszigeti református jogakadémia is.

Előbb Hódmezővásárhelyen próbált új életet kezdeni. De azután lehetetlenné vált az apró felekezeti jogakadémiák fenntartása és a református egyház a csonka országban maradt három jogakadémiáját az előbb Máramarosszigeten székelt

hódmezővásárhelyit, a kecskeméit és a sáros-patakit *Kecskeméten egyesítette.*

Most emlékkönyvben búcsúzik a *nyolcvankilenc esztendővel ezelőtt* megszületett máramarosszigeti jogakadémiától *dr. Gergely György*, az akadémiának utolsó igazgatója. Beszámol az akadémia történetéről, 1923—24-iki tanulmányi évről, működésének megszüntetéséről és ügyeinek lebonyolításáról. Beszámol mindenről és magyar hittel hirdeti a törhetetlen reménységet, hogy a jogakadémia fel fog támadni — Máramarosszigeten.

Az emlékkönyv utószavában dr. Gergely Gy. igazgató viharverte régi hajóhoz hasonlítja az akadémiát, viharvert hajóhoz, amelynek élete hűséges kitartás, megpróbálta ásos évek után sem volt megmenekülő. Búcsúunk mi is ettől a hajótól, amelyen — épúgy, mint többi kis és nagy társain — hűségesen lengedezett mindvégig a magyar lobogó.

Az emlékkönyv, — amelynek nyilvánosan elszámolandó tiszta jövedelme egy jogakadémiai emlékerleg készítésére fog fordíttatni, — dr. Gergely György volt igazgatónál Hódmezővásárhelyen 50.000 koronáért rendelhető meg.“

Tanítók anyagi helyzete.

A debreceni református egyházmegyei tanító egyesület panaszos határozatát vettük kézhez a napokban.

A jegyzőkönyvi kivonat szerint Szendy István titkár, barha méltányolja az állam súlyos anyagi helyzetének mentésére szolgáló szanalast — szükségét látja annak, hogy a református tanítóság minden erejével, súlyával, tudásával és akaratával a református egyházakkal karöltve vívja meg azt a harcot, melynek sikerétől nemcsak a református tanítóság jobb jövőjét, de a protestáns egyházak felvirágzását, hivatásának tökéletes betöltését várja. A református felekezeti iskola, a tanító és az egyház sorsa úgy össze van forrva, hogy egymásér — fokozottabb mértékben mint eddig — mindent megtenni kötelesség és szükséges dolog.

Az előterjesztés alapján hozott határozat szerint a református tanítóságot a kormány részéről ért anyagi sérelmek, mellőzések, valamint a református tanítóság munkájának lekicsinylő értékelése és a tisztviselői fizetések rendezése körül ért külön elbánása arra bírta a debreceni református egyházmegyei tanítóságot, hogy anyagi ügyeiben kérő szavát nyomatékosan és becsületes nyíltsággal egyházi felettes hatóságai felé irányítsa.

Csalódások egész sorát élte keresztül a ref. tanítóság az elmúlt esztendő alatt — mondja tovább a határozat. A világi és egyházi törvényekben biztosított *egyenlő elbánás* pusztán szó maradt csupán, az *egyenlő képesítésű állami és felekezeti tanítók fizetése és egyéb állami jellegű kedvezmények között* a különbség — a felekezeti tanítók rovására — napról-napra fokozódik.

Az egyházmegye tanítósága aggodalommal látja a fenntartó egyházak súlyos megterhelését, úgy gondolja, hogyha ez fokozódik, tanítóikat nem

lesznek képesek fizetni, sőt talán iskoláikat is kénytelenek lesznek feladni.

Hiszen a tanítói állásoknál már régebben megállapították a teherbíró képességet az állami és a felekezeti iskolák fenntartói között, annak idején kölcsönös szerződés jött létre. E szerződés tekintetében az államsegélyek és kedvezmények kiutalásánál alapul és ha az egyházakat szorítják kötelezettségeik teljesítésére, az állam is tartsa kötelezőnek magára nézve az 1913. évi XVI. t.-c. és 1920. évi XI. t.-c. 1. § rendelkezéseit.

Éppen azért a debreceni református egyházmegyei tanító egyesülete mély tisztelettel kéri az egyházmegyét annak kimondására, hogy aggodalommal látja, hogy az államsegélyek és egyéb javadalmi jellegű kedvezmények kiterjesztése, illetve kiutalása körül a kormány részéről református tanítókat mellőzés érte és teljesíthetetlennek tartja a kormány azon rendeleteinek eleget tenni, mely az állami és felekezeti tanítók illetményei és kedvezményei közötti különbséget az egyházakra igyekszik átáthárítani. Mert az egyházak teherviselő képessége jóval kevesebb mint a háború előtt volt, hiszen az egyes egyházaknak harangot kellett csináltatni, orgonát javíttatni, épületeket rendbehozatni, ezeken kívül a régebbi kölcsönös megállapodás ellenére, a tanítói fizetésbe a reá rótt %-os hozzájárulást fizetni s pontosan róni le a magas tanítói nyugdíjárulékokat. Ezeken kívül a közadók is oly súlyosan terhelik a híveket, hogy adakozni nem tudnak.

Kérélmé az egyházmegyei tanító egyesületnek, hogy az egyházmegye az egyházkerülethez s a konventhez terjessze a határozatot.

Ebből a világból.

Külföldre sokszor mennek mostanában a politikus urak a nyilatkozataikkal, turkálva a magunk sok bajában s nem gondolva meg, hogy ezt a feladatot bőven elvégzik ugyis a Sauerweinok, meg az úgynevezett emigrációs magyarok. A napokban egyik politikai pártnak nagy szerepet vivő vezéralakja is külföldre ment a maga nyilatkozatával, amit aztán idehaza később jelentékenyen módosított. Éppen ez a módosítás érdekel bennünket.

A királykérdésről esett ugyanis szó abban a formában, hogy a mostani kormányzó urunk nem lehetne-e magyar király. A szóbanforgó politikus úgy látja, hogy nem. Erről még szépen hallgatnánk. Az a kérdés, hogy kit öhajtsón királynak, kit nem, tisztára a politika kérdése, amibe mi bele nem szólunk. De már az, amivel a jeles politikus a maga állásfoglalásának okát adja, nem a politika, hanem a jog kérdése, hát arról már beszélünk kell. Nem lehet Horíthy Miklós a király, mondja a nyilatkozat, mert ő protestáns, a szent István koronája pedig római katolikus relikvia is.

A dologban az a legérdekesebb, hogy a

nyilatkozatot tevő politikus — úgy tudom — maga sem római katolikus, ennek folytán jogot formálhat állásfoglalásának objektíven elismertetésére. Mintahogy mindig objektívnek ünnepelek mindazon protestáns keresztyén testvéreinket, akik a római katolikus vallás vagy egyház valamely jogának kizárólagosságát és a többi vallásfelekezetekre ki nem terjedhetőségét hangsúlyozzák.

*

Azt egyébként, hogy a magyar királynak római katolikusnak „muszáj” lenni, nemcsak ez a politikus mondja, hanem szinte bement a közludatba és protestáns testvéreink közt is akárhány van, aki csodálkozva kérde: hát nem? Annyi igaz, hogy a pragmatika szankciónak is nevezett trónöröklési törvény szerint az, hogy az örökös király római katolikus vallású legyen, éppen úgy feltétel, mint az, hogy ausztriai főherceg legyen, meg hogy törvényes — azaz a dinasztia által ilyennek elismert — házasságból származzék. Azért, ha a legitimisták ragaszkodnak ahhoz, hogy magyar király csak római katolikus lehet, teljesen megértem, mert ők egyáltalán ragaszkodnak mindenben a trónöröklési törvényhez. Ellenben a szabad királyválasztók táborában — ahova a szóbanforgó nyilatkozatot tett politikus is tartozik — más az eset. Ha nem áll a pragmatika szankció, akkor nemcsak az nem áll, hogy elsőszülöttségi rend szerint kell következni a királynak az ott kijelölt dinasztiaiból, hanem az sem áll, hogy a királynak, amint ausztriai főhercegnek, vagy „ebenbürtig” házasságból származónak, éppen úgy római katolikusnak „muszáj” lenni. A szent István koronája pedig nem római katolikus ereklye, hanem magyar nemzeti ereklye, a magyar nemzet egészének kincse, amit egyetlen felekezet számára lefoglalni ellenkezik mindazokkal a — nem új keletű — törvényekkel, amelyek — beszéljünk csak magunkról — a két evangélikus egyház tagjainak a jogokban való egyenlőségét biztosítják.

*

De azt mondja a mi politikusunk, hogy a magyar király azért sem lehet protestáns, mert a magyar nemzet többsége — 64%-a — római katolikus. Nem akarok a Balkánra menni még ebben sem példáért, nyugaton is találunk bizonyoságot arra, hogy a lakosság többségének a vallása nem lehet feltétlenül irányadó az államfő, vagy mondjuk egyenest: a király vallását illetően. A csaknem száz százalékgig evangélikus vallást követő lakosságú szász királyságban a király római katolikus volt mindaddig, míg volt király. Vagy hogy az más, — csak megfordítva nem szabad?

Minekünk nincsen semmi szavunk a királykérdésben, amelyről mindig azt olvassuk, hogy nem aktuális és amely mégis a legtöbb zavart okozza szegény Magyarországon. Azon-

ban azt képzeljük, hogy a királyság szempontjából is nagyon rossz szolgálatot tesznek azok az urak, akik azt hirdetik, hogy magyar királyi választani is csak római katolikus választásút szabad. Mert a magyar kálvinista nép, amelyik pedig nagyrészt királyságot kíván, az ilyen beszédek hallatára majd azt találja mondani, hogy: Már akkor csak inkább azok mellé állok, akik nem ismernek olyan méltóságot, amelyikből az én hitemen levőket ki kellene zárni.

Ennek a véleménynek az elterjesztését pedig — azt hiszem — velünk együtt, — a szóbanforgó politikai úr sem tartja elsőrendű nemzeti feladatnak.

Külföld

Luther elslebeni szőlőházát a város nemrég az evangélikus egyháznak ajándékozta. Az ajándékozás tényének legfőbb előmozdítója Grützner, a szociáldemokrata párthoz tartozó tartományi főnök volt, aki azonban egyúttal a merseburgi evangélikus egyháztanácsnak is tagja. Az ilyen apró esetek, amelyekhez hasonlóan nagyon sokat lehetne még külföldről felhozni, nagyon éles megvilágításban mutatják azt, amit nálunk még mindig sokan nem tudnak: hogy a szocializmus nem mindenütt jelent gyökeres és durva szakítást a vallással és egyházzal s általában a múlt és történelem lelki értékeivel. Külföldön még az a szocialista is, aki maga személy szerint nem hívő, vagy legalább is nem tagja valamelyik történelmi egyháznak, egészen másképpen beszél az emberiség és a saját nemzete szellemi történetének nagy értékeiről, mint ahogyan például némelykor a magyar parlamentben szokás.

Irodalom

Irodalmi jelentés és felhívás előjegyzésre.

Baja Mihály új verses könyve.

Szeretettel és tisztelettel hozom lelkészársaim, jó barátaim és ösmerőseim tudomására, hogy ez év március-április havában új verseskönyvem jelenik meg a magyar könyvpiacra, — melyet, minthogy kiadóm nincs, a magam költségén nyomtatok ki, számítván az irodalom barátainak s így a lap olvasóinak is támogatására. Ide s tova két évtizede állok már az irodalom szerény munkásai sorában s akikkel együtt indultam útnak álmok hajnalán (a „Bokréta” Debrecenből való kiindulására gondolok), már mind révhez értek, de legyen mentségem az, hogy az irodalom babértermő fája nagyon gyéren hullatja levelét annak az útjára, aki a lant mellett a bibliát is szívére szorítja.

Könyvem mintegy 8—10 ivnyi terjedelemmel fog megjelenni s benne a legutóbbi évek alatti írt verseimnek a legjava lesz összegyűjtve. — Ára

mindössze 30,000 korona lesz, mely a mű megjelenése után utánvétellel lesz megküldendő. Nem előfizetéseket gyűjtök tehát, hanem előjegyzéseket, hogy tájékozódhassam a nyomtatandó példányszámok felől. Megrendeléshez elég egy levelezőlappon jelezni, hogy hány példányt tud az illető elhelyezni. — Gyűjtőknek gyűjtőívvel és tíz előjegyzés után dedikált tiszteletpéldánnyal szolgálok. — Pontos címeket kérek: Debrecen, Kossuth-u. 75. szám alá.

Szíves üdvözléssel:

Debrecen, 1926 január hó.

Baja Mihály.

Különfélék

Adakozzunk az árvíz-károsultaknak! Szent karácsony estéjén megcsönkített hazánkat súlyos csapás érte. Amikor más helyütt a karácsonyfák gertyái kigyúltak, elemi erővel tört rá Békés, Bihar és Zemplén vármegyék egy részére a vízár. Elsöpörve mintegy 47,000 hold termését, földönfutóvá tette közei 600 tanya lakóit és romba döntötte házaikat. Az a segítség, amelyet a hatóság és a társadalom nyújtottak, csak arra volt elég, hogy a menekültek betevő falatot kapjanak és fedél alá kerüljenek. A kár azonban igen sok milliárd s most még teljesen fel sem becsülhető, mert egész terjedelmében majd csak az árvíz elta- karodása után mutatkozik, de az már most bizonyos, hogy a károsultaknak még unokái is attól lesznek koldusok, ha csak segítségükre nem sietünk. Ezért fordulunk a magyar társadalomhoz. Színmagyar családok százait, talán ezreit kell talpraállítanunk, a pusztulás helyébe virágzó, dolgozó életet teremtenünk. Országos Segélyalapra van szükség, akkorára, hogy a veszedelmek nyomait is eltüntethessük. — Kérő, sürgető szóval kiáltjuk ezt bele a magyar társadalomba az Országos Segítő Bizottság nevében: nyújtsa mindenki segítő kezét szerencsétlen testvéreink felé. Minden adomány az erős magyar szeretet meleg kézszorítása lesz, amely megérinteti a károsultakkal, hogy bizhatnak, mert a nemzet nem hagyja el őket. Az Országos Segítő Bizottság a kormány erkölcsi vértete alatt eszközli a gyűjtést és az adományokat az utolsó fillérig a károsultak támogatására fogja fordítani. Hisszük, hogy minden magyar anyagi erejéhez képest meghozza áldozatát és hogy a feltámadás husvéti szent ünnepére fel tudjuk támasztani a rombadült magyar tűzhelyeket. Minden összegyűjtött adományt a Népjóléti és Munkaügyi Minisztérium alábbi bankfolyószámláira a csatolt postatakarékpénztári befizetési lap felhasználásával kell beküldeni. Bankfolyószámlák: „Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület Országos Segélyalap”, „Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Országos Segélyalap”, „Magyar Általános Hitelbank Országos Segélyalap”, mely folyószámlákra ado-

mányok készpénzben közvetlenül is befizethetők. Az adományokat állami számvévség kezeli s az Országos Bizottság meghallgatásával a kormány osztja ki. Az Országos Segítő Bizottság hivatalos helyiségei: Budapest, IV., Eskü-tér 1. I. emelet 40. szám alatt vannak. Telefonszám: Népjóléti minisztérium 5., mellékállomás. Budapest, 1926. évi január hó 12-én. Dr. Vass József, m. kir. népjóléti és munkaügyi miniszter, az Országos Segítő Bizottság elnöke.

A debreceni tudományegyetem központi épületének felépítése és gazdasági fakultással kiegészítése érdekében a Tiszántúli törvényhatóságainak részvételével nagy küldöttség járt a főméltóságú kormányzónál, meg a kormány tagjainál január 21-én és 22-én. A küldöttségben az egyetemi tanács tagjain — Lencz Géza rektor, Csikesz Sándor, Iványi Béla, Huzella Tivadar, Szabó Dezső dékánok — kívül részt vettek a tiszántúli reform-egyházkerület részéről Baltazar Dezső püspök, gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok, Soltész Elemér tábori püspök, a római katolikus szervezetek képviselőiben Lindenberger János debreceni prépost-plébánus, Debrecen sz. kir. város részéről Magoss György polgármester, Jóna István, Radó Rezső, Kovács Gyula; Borsodmegyéből Zsóri György alispán, Majthényi Ernő, Melczér László, Pottlik József, Bíró Pál, Édes Antal, báró Bottrik István, Putnoky Móric, Hermann Miksa, Zsóri Lajos; Hajdu megyéből Pákozdy Sándor alispán, Szomjas Gusztáv, Barabás Samu, Maday Gyula, Tormay Géza, Köblös Samu, Györy Árpád; Hevesmegyéből Lipcsey Péter, Lipcsey Attila, Lipcsey Ákos; Jásznagykunszolnokmegyéből Alexander Imre alispán, Herczegh Béla; Miskolc törvényhatóságú jogú város részéről Soldos Béla főispán, Fáy Gyula, Farkas István, Plank Miklós; Szabolcsmegyéből Kállay Miklós főispán, Mikecz István alispán, Geduly Henrik ág. h. evang. püspök, Erdőhegyi Ferenc, Bencs Kálmán, Szokor Pál, Kardos István, Nánássy Andor, Szabó Zoltán, Krasznay Sándor, Nagy Lajos, Mózer Ernő; Szatmár-Bereg megyék részéről Kovács István, Barthos Andor, Zuhányi Ferenc, Gaál Endre, Juhász László; Zemplénmegyéből Széll József főispán, Bernáth Aladár alispán, Orbán Kálmán. A küldöttséget mindenütt nagyon szívesen fogadták és mindenütt ígérték — jóakaratot. Pénzt, ami az építkezéshez és az új fakultáshoz kellene, nem nagyon. Amin a mostani viszonyok közt nem is lehet csodálkozni. Egy nagy eredménye azonban mindenesetre van ennek a küldöttség-járásnak: Az, hogy kilenc törvényhatóság állott talpra a debreceni egyetem érdekében. — kilenc törvényhatóság nagytekintélyű tagjai siettek a deputációzás nem kellemes feladatát teljesíteni a debreceni egyetem tovább fejlesztése érdekében. Ime hát mégis csak többen szeretik Debrecent, mintahogy azt némelyek tudni vélik. Figyelemreméltó, hogy a küldöttségben szép számmal vettek részt a tiszántúli kerületek nemzetgyűlési képviselői is, valamennyien olyanok, akik a kormányt támogató párthoz tartoznak. Ebből meg arra lehet tán következtetni, hogy a kormánynak sem volt ellenszenves a debreceni egyetem fejlesztése érdekében előadott kérelem.

ha most a teljesítés lehetőségét nem találták is meg.

Gyulai Pálnak, a félelmetesen kritikusnak, akit egyidőben azzal gúnyoltak, hogy csak kálvinistákat ereszt be az Akadémiába, meg a Kisfaludy Társaságba, századik születési évfordulója január 25-én volt. A tudós Akadémia, melyben sokáig viselte az első osztály titkári tiszteit, valamint a Kisfaludy Társaság, melynek elnöke volt, nagyobb ünnepet fog rendezni az emlékezetére. A centenárium alkalmából tartott első ünnepély alighanem a debreceni zsidó gimnáziumé volt, amelyen dr. Kardos Albert igazgató, a jeles irodalomtörténész olvasott fel becses tanulmányt Gyulai Párról. E tanulmány egy pár kiválóan érdekes részletét bemutatjuk olvasóinknak. Az előadás befejező részében arra is rámutatott Kardos, hogy Gyulai került a népszerűséget, akár csak Tisza István. A népszerűség eme kerülésére, sőt megvetésére Tisza Istvánt illetően mi is rámutattunk a néhány évvel ezelőtt lapunkban megjelent s Tisza Istvánról tartott emlékbeszédben. Csakhogy annak az emlékbeszédnek a szerzője megtalálni vélte a magyarázatát is a népszerűségtől való emez iszonyodásnak — a Tisza (és a Gyulai —) kemény kálvinista hitében. A szentírás és a történelem egyaránt azt bizonyítja, hogy az Isten törvényén haladás útjának a mentén veszedelmek sokasága, a végén igen sokszor mártírium áll. De aki az üdvre elválasztottság boldogító érzésével megszilárdította a lelkét, nemcsak a földi elismeréssel nem törődik, de nem is sokba nézi az olyan embertársát, aki ilyen apró szempont szerint rendez be az életét.

Templomrablás. Budapesti napilapok szerint Miskolcon, a Kossuth-téri református templomot feltörték és a perselypénzt — egy hónapi gyűjtés eredményét — elvitték. A gonoszszágnak csakugyan nincs határa.

Alispánválasztás. A kegyetlenül megcsontított Bihar vármegyének érdemes alispánja, negyven évet meghaladó szolgálat után, nyugalmába vonult. Helyét a tavaszi megyegyűlésen töltik be. Úgy halljuk, már javában foly a tanácskozás afelől, ki legyen a megcsontítva is nagytekintélyű Biharország első embere. Első sorban dr. Fráter László központi főszögabíró emlegetik, aki debreceni egyházmegyénknek tanácsbírája s akinek az atyja is alispán volt, debreceni egyházmegyénknek pedig hosszú időn át nagyérdemű gondnoka. Jelölik Marjai Barna derecskei főszögabíró is, aki szintén tanácsbírája a debreceni egyházmegyének s fia néhai Marjai Péternek, az érmelléki egyházmegye volt népszerű esperesének. Kombinációba vették továbbá dr. Pappszász Józsefet, bihari egyházmegyénk nagybuzgóságú gondnokát, aki régebben hosszabb időt töltött vármegyei szolgálatban. Hajdúmegye alispánjának, Pákozdy Sándornak is kitélt a szolgálati ideje, azonban őt a törvényhatósági bizottság továbbszolgálatra kérte. Pákozdy alispán az alsószabolcs--hajdúvidéki

egyházmegyénknek tanácsbírája, atyja pedig Hajdúnánásnak volt hosszú időn át tisztelt lelkésze.

Theológusok munkája. A debreceni I—II. éves theológusok áldásos munkát fejtenek ki a központtól elég távol eső Csapókerben és Homokkertben. Minden vasárnap délután vallásos ünnepélyt tartanak a híveknek. A komoly és építő munkát a hívek meleg szeretettel partolják és hallgatják az ifjú Timótheusokat.

A Tisza István Tudományos Társaságban január 19-én dr. Ecsedy István debreceni tanítóképző-intézetünk jeles tanára tartott előadást a hortobágyi nótákról. Az előadás iránt oly nagy érdeklődés mutatkozott, hogy a közönségnek nagyobb része nem talált helyet a kollégium nagytermében és kénytelen volt az ajtóból visszatérni. Épp azért az előadást néhány nappal később megismételte a Polgári- és Gazdakör helyiségében, szintén nagy és figyelmes hallgatóság előtt. Mindenesetre figyelemreméltó jelenség, hogy tudományos előadás iránt — bármily népszerű legyen is a tárgya — ilyen rendkívüli érdeklődés mutatkozik. Ugyancsak e társaság másik — természettudományi — osztályában meg január 26-án az egyik előadó Hoffer András, a főgimnázium tudós természetvizsgáló tanára volt, aki a magyarországi közetek tanulmányozása terén végez úttörő munkát.

Az egyetemi ifjúság részére a II. félévtől kezdve külön istentiszteleteket fognak tartani az oratóriumban. A szép gondolat megvalósításán a Bethlen Gábor-kör fáradozott, dr. Erdős Károly lelkész-képző-intézeti-igazgató segítségével. Az első ilyen istentisztelet febr. 7-én lesz, amikor Baltazár Dezső püspök fog prédikálni.

Az előfizetési díjat a folyó félévre még nagyon sok helyről nem kaptuk meg és azok is, akik mostanában pénzt küldtek, nagyrészt csak a múlt év végéig terjedő időre rendezték előfizetésüket. Szépen kérjük a folyó évi összegnek a beküldését is.

A Hit és Szolgálat mozgalmáról írott cikkünket a Keresztyén Család Téli Ujsága teljes egészében, a Kálvinista Szemle részleteiben átvette és mindkettő szerete tel és jóérzéssel kommentálja, ami viszont minket is ó-zin e örömmel tölt el.

A Magyar Evangéliumi Diákszövetség jan. 30-án rendkívüli képviselőtestületi ülést tart Budapesten.

A munkácsi református egyház nagy áldozattal „Református Otthont” épített, amelynek nemrég volt a felavatása. A legutóbbi kerületi gyűlést már az új Otthonban tartotta a kárpátaljai református egyházkerület.

Az újfehértói egyház emlékűnnepet rendez a község nagy szülőtte, Révész Imre születésének százados fordulója alkalmából. Ugyanekkor Révész Imre szülőházát emléktáblával jelölik meg.

Kincses Kalendáriummal örvendeztette meg a Budapesti Hírlap ez évben is az előfizetőit. A kalendárium most is valóban a közhasznú ismeretek tára.

A lelkészválasztási törvényjavaslatot, Maklár Károly nagyértékű munkáját, előző számunkban befejeztük. Reméljük, hogy ehhez a nagyfontosságú kérdéshez több hozzászólást kapunk. A jövő számban viszont egy másik nagyjelentőségű törvénytervezetet fogunk közölni az egyházi fegyelemről. Erre a javaslatra, mely Baltazár Dezső püspök munkája, előre is felhívjuk olvasóink figyelmét.

Bartha Lajos debreceni református tanító. életének 41-ik, tanítói működésének 21-ik évében, folyó hó 27-én elhunyt.

Mott János, az Evangéliumi Diákszövetség elnöke, ismét nagy körúton van. Látogatásait karácsonykor kezdte Japánban, innen Kínába, majd a Fülöp-szigetekre, Ausztráliába és Új-Zeelandba megy s úgy tér haza Amerikába.

Külmissziói intézet Magyarországon is van, amit tán nem sokan tudnak. Budatétényben áll fenn két év óta ez az intézet, ahol ezidőszent 34 ifjat képeznek a római katolikus külmisszióra.

Belmissziói iskola Sátoraljaújhelyen. A sátoraljaújhelyi gyülekezetben a fejlődésnek indult egyházi élet bizonyossága a most megszervezett belmissziói iskola, amely a budapesti mintájára van megalapozva. Az iskola 2 szemeszterre terjed s programja felöleli az összes theologiai tudományokat, különösen a belmissziói tevékenységet. A vezetők és előadók nevei garancia arra, hogy a megkezdett munkát a siker koronája övezi.

40 éves jubileum. Sátoraljaújhelyen Meczner Béla egyházmegyei gondnok ez évben tölti be egyházmegyei gondnokságának 40-ik esztendejét. Legyen élete áldott.

Takarékpénztári cekkszám 43,916.

Hivatalos értesítés.

129—1926. szám. **Körlevél,** a nagytiszteletű esperes urakhoz és az összes tanintézetek igazgatóihoz. A vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak folyó évi január hó 13-án 5747. szám alatt kelt s a közvetlen felügyelete alatt álló iskolák jelentéseire intézett rendeletét alant azzal a felhívással közlöm, hogy az általam ezennel engedélyezett

WACHA tisztít, mos, fest férfi és női fölső ruhát, inget, gallért, kézelőt Debrecen, Simonffy-u. 55.

gyűjtést a fent hivatalos rendeletben foglaltakhoz képest minden buzgalommal elősegíteni méltóztassanak. Debrecen, 1926. évi január hó 19-én.
Dr. Baltazár Dezső, püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1926. évi 5747—VIII. a. számú rendelete az árvízkárosultak érdekében rendezendő iskolai gyűjtések tárgyában.

A Tisza, Bodrog és a Körösök legutóbbi gátszakadásai folytán 46,000 holdnyi földterület került víz alá s már eddig is mintegy 550 tanyai ház omlott össze. A víz elvonulása után még újabb tanyák és tanyai házak összeomlása várható úgy, hogy a hajlék- és élelem nélkül maradt lakosság sok százra tehető száma még szaporodni fog. Emberbaráti és hazafias kötelességünk önhibájukon kívül bajba jutott embertársainkon segíteni. Ennek a kötelességnek teljesítését kívánja a m. kir. kormány megkönnyíteni és eredményessé tenni, amikor az árvízkárosultak javára országos gyűjtést rendez. Ebbe az országos akcióba az iskoláknak is be kell kapcsolódniuk, nem csupán azért, hogy a gyűjtés eredményesebb legyen, de azért is, hogy a gyűjtés révén a tanárok és tanítók megértsék a tanuló ifjúsággal az együttműködés szükségét s ember szeretetre, könyörületre és egymás iránt tartozó kötelességeinek felismerésére neveljék az ifjúságot.

Az országos gyűjtés sikerének fokozása és a gyűjtéssel kapcsolatban kínálkozó nevelési szempontok kihasználása érdekében elrendelem, hogy az árvízkárosultak javára a *budapestiek kivételével* az ország összes állami, községi, társulati és magán elemi és középfokú iskoláiban gyűjtés rendeztessék. A gyűjtés kihirdetése alkalmával a tanárok és tanítók minden túlzás és kiszínezés nélkül a legtapintatosabban ismertessék azt a súlyos csapást, amely az árvíz által meglátogatott vidékek lakosságát érte, mutassanak rá arra, hogy csak az a nemzet erős és fejlődésre képes, amelynek tagjai egymás baján segítenek s egymás örömeiben osztozni tudnak s az összes nevelő szempontok erőteljes kidomborításával szólítsák fel a tanuló ifjúságot az önkéntes adakozásra. Az iskolai gyűjtéseknek a kibocsátott és számozott gyűjtőívek felhasználásával kell történnie. Minden iskola az illetékes főispántól kapja a gyűjtőíveket, akinek kezében a törvényhatóság területén eszközölt gyűjtés összes számai egybefutnak. A gyűjtés befejezése után is hozzá küldendő a begyűlt összeg, a gyűjtőívekkel egyetemben. Amennyiben egyik-másik iskola nem kapná meg idejében a gyűjtőíveket, forduljon azokért azonnal és közvetlenül az illetékes főispánhoz. A gyűjtésnek minden iskolában a lehető legrövidebb idő alatt kell lefolynia. A gyűjtés időpontját a legalkalmasabb napra, vagy a helyi körülmények szerinti napokra maguk az iskolák tűzik ki, úgy azonban, hogy a begyűlt összegnek az aláírt gyűjtőívekkel együtt ezen rendeletem megjelenésétől számított négy héten belül az illetékes főispán kezei közt kell lennie.

A gyűjtés lebonyolítását illetőleg, az egyes iskolákat befolyásolni nem kívánom. Történjék az a helyi körülményeknek leginkább megfelelő módon úgy, ahogyan azt az egyes iskolák megállapítják. Mindössze annyit kötök ki, hogy a gyűjtéssel az iskolai munka menete meg ne zavartassék, semmiféle kényszer ne alkalmaztassék s minden tanuló, aki adományával a szerencsétlenül jár lakosság fölsegélyezésére hozzájárult, a gyűjtőívre sajátkezűleg jegyezze rá nevét és azt az összeget, amelyet adományozott. Megjegyzem, hogy az egyes iskolák igazgatói, tanárai és tanítói csakis az iskolán belül gyűjthetnek, mert a társadalmi és hatósági gyűjtések más szervekre bízattak s ennek megfelelően a gyűjtőívek is külön beosztás szerint kerülnek forgalomba. A gyermekeknek magánházaikban és nyilvános helyeken gyűjténiök tilos, ők csak saját pénzüket, vagy a szülőiktől e célra kapott összeget jegyezhetik a gyűjtőívre.

A kormány a begyűlt összeget az utolsó koronáig az árvíz sújtotta lakosság fölsegélyezésére fogja fordítani, az adminisztratív költségeket a népjóléti és munkaügyi miniszterium saját tárcája terhére fogja viselni.

Figyelemmel az iskolai gyűjtésekkel szemben helyenként tapasztalható ellenszenvre, nem emelek kifogást az ellen, hogy azok az iskolák, amelyekben ez megfelelőbbnek látszik, ne gyűjtéssel, de belépődíjas iskolai ünnepélyek, vagy nevelő hatású színelőadások rendezésével járuljanak hozzá a gyűjtés sikeréhez. Ebben az esetben is fontos azonban a határidő pontos megtartása, mert a hajléktalan lakosságot a nyomortól és a tél fenyegető veszedelmétől sürgősen meg kell menteni. A jótékony célú iskolai ünnepség jövedelméről számadás készítendő s az a befolyt pénzzel együtt az illetékes főispánhoz küldendő be.

Felhívom, hogy az iskolai gyűjtések megindítása és határidős lefolytatása, esetleg belépődíjas előadások rendezése iránt a legmelegebb szeretettel azonnal intézkedjék s gondoskodjék arról, hogy úgy a gyűjtések, mint az esetleges előadások a kínálkozó nevelő momentumok kihasználásával minden zavar nélkül történjenek.

Midőn még értesítem, hogy az illetékes egyházi hatóságokat egyidejűleg fölkértem, hogy a fennhatóságuk alatt működő iskolákat illetőleg hasonló értelemben intézkedjenek, egyben felhívom, kívánjon be az összes iskoláktól a gyűjtés eredményéről jelentéseket s azokat egyösszesítő jelentésbe feldolgozva ide terjessze fel. *Gróf Klebelsberg Kunó sk.*

Egyházkerületi közigazgatási adótartozások: az 1925. év második feléről esedékessé vált egyházkerületi közigazgatási (búza) adóhátralékok fejében a mai napig a következő tartozások állnak fent. Békésbányai egyházmegye 6.001,488 K. Beregi egyházmegye 395,818 K. Debreceni egyház-

Kun József késműves és műrészörős, Debrecen, Széchenyi utca 1. sz.

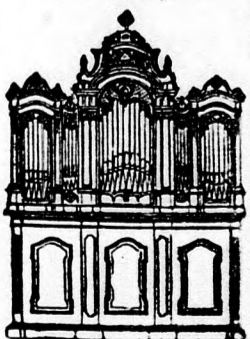
megye 4.036,300 K. Hevesnagykunsági egyházmegye 6.000,000 kor. Középszabolcsi egyházmegye 13.000,000 K. Nagykárolyi egyházmegye 8.016,875 korona. Minthogy ezen adók még 1925 november 1-én esedékessé váltak, ennél fogva felkérem a nagytiszteletű egyházmegyei Pénztárnok urakat, hogy a hátralékos egyházközségek tartozásait beszedni s a beszedett adó összegeket az egyházkerületi pénztárba lehetőleg február 15-ig beküldeni méltóztassanak. Minthogy az egyházkerületi gazdasági hivatal szóban lévő adó tartozásokat egyházmegyénként tartja nyilván s minthogy az egyházkerületi közigazgatási adónak egyházközségenkénti kirovása és beszedése az egyházmegyék feladatává tétetett, ennél fogva szíves intézkedést kérnék arra nézve is, hogy az egyházközségek a rájuk kirótt közigazgatási adót szintén s valamenynyen az egyházmegyei pénztárba fizessék be. Debrecen, 1926 január 22. Egyházkerületi és kollegiumi gazdasági hivatal: *Varga Pál*, egyházkerületi számvevő.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. J. L., Győrtelek. Dr. Gaál Endre nemzeti képviselő úrnak hozzánk beküldött levele mindenestre szép bizonyága a református anyaszentegyházunk minden szolgálatára kész buzgóságnak. Azonban közzététele nemcsak a levél magánjellegű voltánál fogva, hanem azért sem volna célszerű, mert a publikálás esetén emberi gyarlóságnál fogva némelyek olyan rejtett okra gondolhatnának, ami a levélíró ízlését is bánthatná s nekünk sem volna kellemes. Dr. J. L. Hódmezővásárhely-Pusztá. Maklárny cikksorozata az előző számban befejeződve, célszerűbb volna, ha arra vonatkozó észrevételeit az annak megjelenése előtt írt cikkével összeolvastatná. Új előfizetőink közül többen fordultak hozzánk azzal a kéréssel, hogy az előfizetésük beérkezése előtt megjelentsz számokat is küldjünk meg. Ennek a kívánságnak azonban őszinte sajnálatunkra nem tehetünk eleget, mert a példányok a napi eladásban mind úgy elkelték, hogy pótlólag nem áll módunkban küldeni. A jövő év elején fogjuk majd a hiányzó számokat kárpótatni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap-
tulajdonos: DR. KUN BÉLA.

FITTLERSÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:

**Új Orgonákat,
Orgonasípokát,
iskolai és templomi
Harmóniumokat.**

Javítások gyorsan, szak-
szerrel mérsékelt árákért
Árjegyzék esküvelés díjmentesen

ALAPÍTTATÓ IT 1910-BEN

Debrecen szab. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„Méliusz“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala, zenemű-
papír- és írószerkereskedése

Debrecen, Ferenc József-út 26.

Értesítés

a zsoltárok árairól.

32° legkisebb zsoltár

papirkötésben	K	30,000
félvászon kötésben	K	35,000
egészvászon kötésben	K	40,000

16° iskolai kiadású zsoltár

papirkötésben	K	40,000
félvászon kötésben	K	45,000
egészvászon kötésben	K	50,000

8° oktáv alakú zsoltár

papirkötésben	K	50,000
félvászon kötésben	K	55,000
egészvászon kötésben	K	60,000

4° quartalak, nagybetűs zsoltár

papirkötésben	K	100,000
félvászon kötésben	K	110,000
egészvászon kötésben	K	120,000

Ajánljuk ezenkívül díszkötésű zsoltárainkat
a következő minőségekben, alakban és árakban:

II. kiadás, prózába szedve 16° alaku

celluloid, csattal, val. arany metszéssel	250,000
celluloid, valódi arany metszéssel	240,000
díszvászon, kehely és préseléssel	100,000
díszvászon, párnázott, vörösmetszés, tokban	180,000
díszbőr, párnázott, arany metszéssel tokban	280,000

32° alaku zsoltárok

párnázott díszvászon köt., val. arany- metszéssel	160,000
celluloid-csontkötés, val. arany metsz. csattal	200,000
valódi bőrkötésű, párnázott, valódi arany metszéssel	210,000
valódi antilopbőr, különböző színek	240,000
valódi bőrkötésű, különböző színekben, arany metszéssel, párnázott bő- tokban, hordozó szíjjal	400,000

Ajánljuk dúsan felszerelt tankönyv,
írószer, iskolai segédeszközöket tar-
talmazó raktárainkat.

„Méliusz“ könyvkereskedés
Debrecen,
Ferenc József-ut 26.

gyűjtést a fent hivatalos rendeletben foglaltakhoz képest minden buzgalommal elősegíteni méltóztatassanak. Debrecen, 1926. évi január hó 19-én.
Dr. Baltazár Dezső, püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1926. évi 5747—VIII. a. számú rendelete az árvízkárosultak érdekében rendezendő iskolai gyűjtések tárgyában.

A Tisza, Bodrog és a Körösök legutóbbi gátszakadásai folytán 46.000 holdnyi földterület került víz alá s már eddig is mintegy 550 tanyai ház omlott össze. A víz elvonulása után még újabb tanyák és tanyai házak összeomlása várható úgy, hogy a hajlék- és élelemnélkül maradt lakosság sok százra tehető száma még szaporodni fog. Emberbaráti és hazafias kötelességünk önhibájukon kívül bajba jutott embertársainkon segíteni. Ennek a kötelességnek teljesítését kívánja a m. kir. kormány megkönnyíteni és eredményessé tenni, amikor az árvízkárosultak javára országos gyűjtést rendez. Ebbe az országos akcióba az iskoláknak is be kell kapcsolódnok, nem csupán azért, hogy a gyűjtés eredményesebb legyen, de azért is, hogy a gyűjtés révén a tanárok és tanítók megértessék a tanuló ifjúsággal az együttműködés szükségét s ember szeretetre, könyörületre és egymás iránt tartozó kötelességeinek felismerésére neveljék az ifjúságot.

Az országos gyűjtés sikerének fokozása és a gyűjtéssel kapcsolatban kínálkozó nevelési szempontok kihasználása érdekében elrendelem, hogy az árvízkárosultak javára a budapestiek kivételével az ország összes allami, községi, társulati és magán elemi és középfokú iskoláiban gyűjtés rendeztesse. A gyűjtés kihirdetése alkalmával a tanárok és tanítók minden túlzás és kiszínezés nélkül a legtapintatosabban ismertessék azt a súlyos csapást, amely az árvíz által meglátogatott vidékek lakosságát érte, mutassanak rá arra, hogy csak az a nemzet erős és fejlődésre képes, amelynek tagjai egymás baján segítenek s egymás örömeiben osztozni tudnak s az összes nevelő szempontok erőteljes kidomborításával szólítsák fel a tanuló ifjúságot az önkéntes adakozásra. Az iskolai gyűjtéseknek a kibocsátott és számozott gyűjtőívek felhasználásával kell történnie. Minden iskola az illetékes főispántól kapja a gyűjtőíveket, akinek kezében a törvényhatóság területén eszközölt gyűjtés összes számai egybefutnak. A gyűjtés befejezése után is hozzá küldendő a begyűlt összeg, a gyűjtőívekkel egyetemben. Amennyiben egyik-másik iskola nem kapná meg idejében a gyűjtőíveket, forduljon azokért azonnal és közvetlenül az illetékes főispánhoz. A gyűjtésnek minden iskolában a lehető legrövidebb idő alatt kell lefolytania. A gyűjtés időpontját a legalkalmasabb napra, vagy a helyi körülmények szerinti napokra maguk az iskolák tűzik ki, úgy azonban, hogy a begyűlt összegnek az aláírt gyűjtőívekkel együtt ezen rendeletem megjelenésétől számított négy héten belül az illetékes főispán kezei közt kell lennie.

A gyűjtés lebonyolítását illetőleg, az egyes iskolákat befolyásolni nem kívánom. Történjék az a helyi körülményeknek leginkább megfelelő módon úgy, ahogyan azt az egyes iskolák megállapítják. Mindössze annyit kötök ki, hogy a gyűjtéssel az iskolai munka menete meg ne zavartassék, semmiféle kényszer ne alkalmaztassék s minden tanuló, aki adományával a szerencsétlenül jár lakosság fölsegélyezésére hozzájárult, a gyűjtőívre sajátkezűleg jegyezze rá nevét és azt az összeget, amelyet adományozott. Megjegyzem, hogy az egyes iskolák igazgatói, tanárai és tanítói csakis az iskolán belül gyűjthetnek, mert a társadalmi és hatósági gyűjtések más szervekre bízottak s ennek megfelelően a gyűjtőívek is külön beosztás szerint kerülnek forgalomba. A gyermekeknek magánházaiban és nyilvános helyeken gyűjteniök tilos, ők csak saját pénzüket, vagy a szülőiktől e célra kapott összeget jegyezhetik a gyűjtőívre.

A kormány a begyűlt összeget az utolsó koronáig az árvíz sújtotta lakosság fölsegélyezésére fogja fordítani, az adminisztratív költségeket a népjóléti és munkaügyi miniszterium saját tárcája terhére fogja viselni.

Figyelemmel az iskolai gyűjtésekkel szemben helyenként tapasztalható ellenszenvre, nem emelek kifogást az ellen, hogy azok az iskolák, amelyekben ez megfelelőbbnek látszik, ne gyűjtéssel, de belépődíjas iskolai ünnepélyek, vagy nevelő hatású színelőadások rendezésével járuljanak hozzá a gyűjtés sikeréhez. Ebben az esetben is fontos azonban a határidő pontos megtartása, mert a hajléktalan lakosságot a nyomortól és a tél fenyegető veszedelmeitől sürgősen meg kell menteni. A jótékony célú iskolai ünnepség jövedelméről számadás készítendő s az a befolyt pénzzel együtt az illetékes főispánhoz küldendő be.

Felhívom, hogy az iskolai gyűjtések megindítása és határidős lefolytatása, esetleg belépődíjas előadások rendezése iránt a legmelegebb szeretettel azonnal intézkedjék s gondoskodjék arról, hogy úgy a gyűjtések, mint az esetleges előadások a kínálkozó nevelő momentumok kihasználásával minden zavar nélkül történjenek.

Midőn még értesítem, hogy az illetékes egyházi hatóságokat egyidejűleg fölkerítem, hogy a fennhatóságuk alatt működő iskolákat illetőleg hasonló értelemben intézkedjenek, egyben felhívom, kívánjon be az összes iskoláktól a gyűjtés eredményéről jelentéseket s azokat egy összesítő jelentésbe feldolgozva ide terjessze fel. *Gróf Klebelsberg Kunó sk.*

Egyházközségi közgazgatási adótartozások: az 1925. év második feléről esedékessé vált egyházközségi közgazgatási (búza) adóhátralékok fejében a mai napig a következő tartozások állnak fent. Békésbányai egyházmegye 6.001,488 K. Beregi egyházmegye 395,818 K. Debreceni egyház-

Kun József késműves és műácsörős, Debrecen, Széchenyi utca 1. sz.

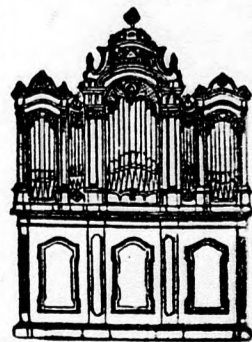
megye 4.036,300 K. Hevesnagykunsági egyházmegye 6 000,000 kor. Középszabolcsi egyházmegye 13.000,000 K. Nagykárolyi egyházmegye 8.016,875 korona. Minthogy ezen adók még 1925 november 1-én esedékessé váltak, ennél fogva felkérem a nagytiszteletű egyházmegyei Pénztárnok urakat, hogy a hátralékos egyházközségek tartozásait beszedni s a beszedett adó összegeket az egyházkerületi pénztárba lehetőleg február 15-ig beküldeni méltóztassanak. Minthogy az egyházkerületi gazdasági hivatal szóban lévő adótartozásokat egyházmegyénként tartja nyilván s minthogy az egyházkerületi közigazgatási adónak egyházközségenkénti kiírása és beszedése az egyházmegyék feladatává tétetett, ennél fogva szíves intézkedést kérnék arra nézve is, hogy az egyházközségek a rájuk kirótt közigazgatási adót szintén s valamenynyien az egyházmegyei pénztárba fizessék be. Debrecen, 1926 január 22. Egyházkerületi és kollegiumi gazdasági hivatal: *Varga Pál*, egyházkerületi számvevő.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. J. L., Gyértelek. Dr. Gaál Endre nemzeti gyűlési képviselő úrnak hozzánk beküldött levele mindenestre szép bizonyága a református anyaszentegyházunk minden szolgálatára kész buzgóságnak. Azonban közzététele nemcsak a levél magánjellegű voltánál fogva, hanem azért sem volna célszerű, mert a publikálás esetén emberi gyarlóságnál fogva némelyek olyan rejtett okra gondolhatnának, ami a levélirő izlését is bánthatná s nekünk sem volna kellemes. Dr. J. L. Hódmezővásárhely-Pusztá. Maklár cikksorozata az előző számban befejeződve, célszerűbb volna, ha arra vonatkozó észrevételeit az annak megjelenése előtt irt cikkével összeolvasztaná. Új előfizetőink közül többen fordultak hozzánk azzal a kéréssel, hogy az előfizetésük beérkezése előtt megjelentsz számokat is küldjük meg. Ennek a kívánságnak azonban őszinte sajnálatunkra nem tehetünk eleget, mert a példányok a napi eladásban mind úgy elkelték, hogy pótlólag nem áll módunkban küldeni. A jövő év elején fogjuk majd a hiányzó számokat kárpótolni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap-tulajdonos: DR. KUN BÉLA.

FITTLER SÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:

Új Orgonákat,
Orgonasípokat,
iskolai és templomi
Harmóniumokat.

Javítások gyorsan, szak-
szerűen méréselt árakért
Árjegyzék esküdt díjtalan

ALAPÍTTATÓ IT 1910-BEN

Debrecen szab. kir. város
és a Tiszántúli református egyházkerület

„Méliusz“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala, zenemű-
papír- és írószerkereskedése
Debrecen, Ferenc József-út 26.

Értesítés

a zsolttárok árairól.

32° legkisebb zsolttár

papírkötésben	K	30,000
félvászon kötésben	K	35,000
egészvászon kötésben	K	40,000

16° iskolai kiadású zsolttár

papírkötésben	K	40,000
félvászon kötésben	K	45,000
egészvászon kötésben	K	50,000

8° oktáv alakú zsolttár

papírkötésben	K	50,000
félvászon kötésben	K	55,000
egészvászon kötésben	K	60,000

4° quartalak, nagybetűs zsolttár

papírkötésben	K	100,000
félvászon kötésben	K	110,000
egészvászon kötésben	K	120,000

Ajánljuk ezenkívül díszkötésű zsolttárainkat a következő minőségekben, alakban és árakban:

II. kiadás, prózába szedve 16° alakú

celluloid, csattal, val. aranymetszéssel	250,000
celluloid, valódi aranymetszéssel . . .	240,000
díszvászonn, kehely és préseléssel . . .	100,000
díszvászonn, párnázott, vörösmetszés, tokban	180,000
díszbőr, párnázott, aranymetszéssel tokban	280,000

32° alakú zsolttárok

párnázott díszvászonn köt., val. aranymetszéssel	160,000
celluloid-csontkötés, val. aranymetsz. csattal	200,000
valódi bőrkötésű, párnázott, valódi aranymetszéssel	240,000
valódi antilopbőr, különböző színek . . .	240,000
valódi bőrkötésű, különböző színekben, aranymetszéssel, párnázott bőrtokban, hordozó szíjjal	400,000

Ajánljuk dúsan felszerelt tankönyv,
írószer, iskolai segédeszközöket tartalmazó raktárainkat.

„Méliusz“ könyvkereskedés
Debrecen,
Ferenc József-ut 26.

Uray Sándor Lelkészi Napló

Az összes református és evangélikus püspökök által ajánlva. Ára esinos félvászon kötésben cím aranyozással **50,000 korona.**

Kapható MÉLIUSZ könyvkereskedésben

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó
összes vasárúk
állandó nagy raktára.
Telefon 6.

Tisztelettel tudatjuk a Nagytiszteletű Lelkész Urakkal és általuk a mélyen tisztelt Presbitériumokkal és Egyháztaggokkal, hogy Debrecenben 40 év óta fennálló ékszerész és órakereskedésünket a nyár folyamán tetemesen kibővítettük s új berendezéssel láttuk el. Ezzel egyidejűleg

úrasztali felszerelések, keresztelő edények, kelyhek, tányérok, kenyértartó tálcák, bortartó kannák, stb. stb.

kegyszerek lerakatával kiegészítettük. A felsorolt kegszerekből állandó kiállítást tartunk, melyet az érdeklődőknek bármikor készséggel bemutatunk

Költségvetéssel a legszivesebben szolgálunk.

Kizárólag a legfinomabb ARGENTOR és BERN-DORFI árúkat tartjuk raktáron, melyek soha meg nem kopnak és nem homályosodnak. 5-5

Arúink finomságáért szavatolunk.

A Nagytiszteletű Lelkész Urak, a Presbitériumok és Egyháztagok nagybecsű bizalmát, pártfogását kéri

KOSTYA JÁNOS

ékszerész és óranagyraktára Debrecenben,
Széchenyi-u. 1., a reform. Kistemplom mellett.

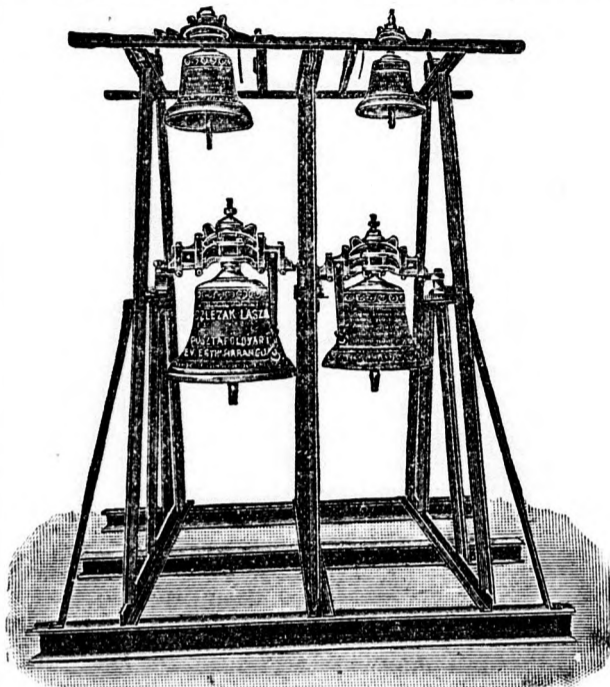
Debreczeni István
órás-mester Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyártó
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÖR-HÁZ” megállóhely A) B) C) D) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-53.

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz. Kézművesipari Tárlat versenyén a m. kir. korm. díszoklevelével kitüntetve.

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SAJÁT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélyszerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a növegyesületek hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

Tek. IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF szabómester úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Nt. Györfly József lelkész úr helyi szolgálata 25 éves jubileuma alkalmával a hívek által ajándékozott papi palást szép és kifogástalan elkészítéséért szívesen tolmácsolom a hívek teljes elismerését.

Hódmezővásárhely, 1924 május hó.
Tisztelettel Czenki Ferenc, ref. ig.-tanító.

Kedves SZÁNTÓ úr! Tegnap megkaptam. Palást és kucsma remek. Köszönöm. Tisztelettel üdvözli
Kispest, 1925 jún. 19. Fábán Dénes, ref. lelkész.

Tek. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Örömmel veszem kezembe a tollat, hogy tudtára adjam Önnek azt a boldog meglepetést, mellyel az adományozó lelkes hölgy-közönség fogadta az Ön által készített „szeretet palást”-ot. Úgy az anyag, mint a kiállítás elsőrendű és minden várakozást kielégítő. Fogadja Ön a remeken végzett munkáért a hölgyek köszönetét, mit tolmácsolni szerencsém van s egyben részéről biztosítom Ont, hogy mindenkor mindenkinek a legtisztább lelkiismerettel fogok nyilatkozni munkáiról.

Hejőpapi, 1925 július 29. Marflag Lajos, ref. tanító.